

PSI:s uttalande vid WTO:s 9:e ministerkonferens Bali, Indonesien, 3–6 december 2013

Resultatet av årtionden av företagsledd globalisering är uppenbart för större delen av världen. Arbetslösheten fortsätter att drabba miljoner och är särskilt allvarligt för världens unga. Ojämligheten ökar och offentliga tjänster av god kvalitet och arbetstagares rättigheter undermineras. Avreglingen av och ekonomisk spekulation på råvarumarknaderna har lett till förödande prisfluktuationer för livsmedel samt brister som skapar gränslösa skador och onödiga förluster av människoliv. Den globala ekonomiska krisen orsakad av den privata finansmarknadens hänsynslösa och oreglerade åtgärder har bidragit till omåttligt lidande för arbetstagare och anförs nu som skäl för att införa bestraffande och missriktade åtstramningsprogram.

Agendan för avregling av handeln har orsakat stor skada och har inte gjort mycket för att bemöta vår tids grundläggande utmaningar. Marknaderna har inte åstadkommit några åtgärder mot klimatförändringarna och i många fall har privatiseringar bidragit till miljökatastrofer. Utvecklingen har stannat av i alltför många länder. Den stora majoriteten av världens befolkning har inte tillgång till något allmänt socialt trygghetssystem, anständigt arbete eller löner som går att leva på. Handelsavtalen står utanför normerna inom den internationella arbetsorganisationens trepartssamarbete, främjar oreglerade flöden av migrerande arbetskraft och underminerar de institutioner som skulle skydda arbetstagarna från att utnyttjas.

Korruption fortsätter att vara ett gissel för samhällena, underminerar förtroendet för staten och hindrar många människor från att få tillgång till det väsentligaste i livet. Större delen av världens befolkning har inte tillgång till rent, tillgängligt och tillförlitligt vatten eller energi. Och handelsprogrammet gör inget för att på nytt reglera finansmarknaderna och hindra en liten elit från att fortsätta utnyttjandet, samtidigt som den globala ekonomin destabiliseras.

Och ändå har det aldrig varit så enkelt att erbjuda samhällena allmänt tillgängliga offentliga tjänster av god kvalitet. Företagens intäkter fortsätter att öka, men försvagade eller förlegade skatteregler gör att företagens intäkter kan användas för att finansiera grundläggande offentliga tjänster som hälsovård, utbildning, avfallshantering, vatten och energi. Globala företag som har främjat en avreglerad handel drar nytta av att de kan undvika att betala sin rättvisa del av skatterna. Det nuvarande frihandelsprogrammet gör inget för att hantera dessa frågor.

Ökningen av frihandelsavtal kan medföra nettovinster för de mäktigaste företagen och nationerna men vinsterna fördelas inte och kommer sällan till dem som behöver dem bäst, vilket förvärrar ojämlikheten. Till och med WTO erkänner motvilligt att det finns vinnare och förlorare inom frihandeln.

Nästa generation handelsavtal har inte mycket att göra med tulltaxor. De är inriktade på att erbjuda stora företag marknadstillträde med så få restriktioner som möjligt. Den nya generationen handelsavtal hindrar effektivt demokratiskt valda regeringar från att garantera miljömässiga, arbetskraftsmässiga och sociala standarder som kan begränsa företagens åtgärder. I avtalen eftersträvas mindre skydd för migrerande arbetstagare och de behandlas omoraliskt som råvaror som kan köpas och säljas på fria marknader. Chockerande nog tar förhandlarna av dessa avtal ingen hänsyn till finanskrisens varningar utan försöker förbjuda exakt den ekonomiska reglering som krävs för att säkerställa att kapitalmarknaderna aldrig mer

förlamar ekonomin. Trenden att skapa rättigheter för företagen som slår ut medborgarnas och nationernas rättigheter, särskilt de som kan genomdrivas i privata domstolar, är en skandal.

För att den globala ramen för handeln ska ha legitimitet i majoritetens ögon måste den bygga på att erbjuda allmänna rättigheter för mänsklig utveckling.

Den måste vara öppen, balanserad och inkluderande. WTO:s medlemmar måste ta ett första steg genom att infria det utvecklingsmandat som WTO fick i Doha.

Offentliga tjänster är till för det allmännas bästa

Det finns ingen plats för offentliga tjänster i handelsavtal som är inriktade på marknadsmekanismer och vinstskapande. Offentliga tjänster av god kvalitet är dynamiska och utvecklas för att möta föränderliga omständigheter, teknik, politiska prioriteringar och sociala målsättningar. Om offentliga tjänster av god kvalitet ska kunna tillhandahållas måste staten ha största möjliga politiska utrymme och tillgång till alla reglerande verktyg. Kombinerade offentliga/privata modeller bara ökar behovet av politiskt utrymme och utgör ingen grund för inkluderande. Brett definierade offentliga tjänster måste lyftas ut ur alla handelsavtal.

Regeringarna måste kunna reglera oumbärliga tjänster

Reglerna i det gällande allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS) ska inte ligga till grund för avreglering. GATS regler för marknadstillträde hindrar regleringar av allmänt intresse som gäller för både inhemska och utländska företag för att främja finansiell stabilitet, konsumentssäkerhet, offentlig hälsovård, miljökvalitet och allmän tillgång till utbildning, vatten, energi och transporttjänster. GATS innehåller ytterligare begränsningar när det gäller inhemska regler rörande kvalifikationskrav och förfaranden, tekniska standarder och licensieringskrav. I framtida avtal, som tjänsteavtalet (TISA), bör inte de avreglerande krav som redan finns i GATS utvidgas, utan snarare minskas.

Överkomlig hälsovård och läkemedel - inte patentmonopol

I Dohadeklarationen om offentlig hälsovård och avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrättigheter (TRIPS) bekräftades flexibiliteten i TRIPS-avtalet och dess användning för att hantera behoven av offentlig hälsovård i WTO:s medlemsstater. De förhandlingar som följde på deklarationen avslutades emellertid utan att någon genomförbar mekanism fastställdes för hur de överenskomna rättigheterna skulle omvandlas till verkligt tillträde. Medlemsstaterna behöver se över beslutet av den 30 augusti 2003 att undanta artikel 31 f i TRIPS och det påföljande beslutet att ändra TRIPS 2005 samt förbättra dessa beslut så att de blir praktiskt genomförbara. Medlemmarna bör komma överens om ett permanent moratorium om icke-våld i TRIPS klagomål och se till att undantaget för TRIPS skyldigheter gentemot de minst utvecklade länderna är förenade med villkor.

Finansiell stabilitet i stället för finansiell avreglering

WTO:s regler för avreglering och liberalisering inom sektorn för finansiella tjänster banade väg för den globala finanskrisen. Men trots att G20, flertalet regeringar och till och med IMF har erkänt behovet av en ny finansiell reglering hindrar WTO:s GATS-regler satsningar på finansiell reglering. De aktuella förslagen i GATS-förhandlingarna skulle innebära ytterligare gränser för inhemsk reglering och öka avregleringskravens omfattning. Det krävs omedelbara förändringar av de aktuella GATS-reglerna när det gäller finansiella tjänster och ingen ytterligare avreglering eller liberalisering av finansiella tjänster bör genomföras inom WTO. Befintliga och föreslagna GATS-regler bör ses över mot bakgrund av finanskrisen och sedan klargöras för att säkerställa politiskt utrymme för alla länder att använda makrotillsynsåtgärder, såsom kapitalkontroller och skatt på finansiella transaktioner, och genomföra andra finansiella reglerings- och tillsynsåtgärder.

Handelsregler som stödjer livsmedelsrättigheter

Livsmedel är inte bara ytterligare en råvara. Näringsrik, säker och tillräcklig mat är en mänsklig rättighet. Den ökade avregleringen och liberaliseringen av livsmedelsmarknaderna har utsatt småjordbrukare, arbetstagare och konsumenter för oacceptabla variationer i livsmedelspriser och tillgänglighet som har förödande effekter på världens mest sårbara. Orimlig spekulation på råvarumarknaden och globala

livsmedelsregler - brett skrivna för att tillfredsställa jordbruksföretagen - som behandlar livsmedel som en produkt för företagets vinst kan inte stödjas. Utvecklingsländerna måste ha rätt att subventionera livsmedel för de fattiga, inbegripet via direkt ersättning till fattiga lantbrukare, så som föreslås i de nuvarande förhandlingarna inom G33, för att främja livsmedelssäkerhet och rätten att höja tullavgifter och använda andra åtgärder för att skydda jordbrukarnas levebröd, landsbygdsutveckling och livsmedelssäkerhet via en mer flexibel form av den särskilda skyddsmekanism (SSM) som WTO för närvarande föreslår. De minst utvecklade länderna ska inte göra några ytterligare åtaganden på jordbruksområdet. Handelsreglerna måste ändras för att underlätta korrekt reglering av råvaror och förhindra överdriven spekulation och volatilitet på de globala marknaderna.

Handelsavtalen ska inte reglera arbetskraftmigration

Arbetstagarna är inte råvaror och deras förflyttningar ska inte regleras handelsavtal. Till skillnad från varor och tjänster behöver människor institutioner för att skydda sina mänskliga rättigheter. Endast den normativa processen för att utveckla standarder inom den internationella arbetsorganisationens trepartssamarbete är behörig att reglera arbetskraftmigration.

WTO är inte rätt forum för att fastställa en politik för klimatförändringarna

Avregleringen av handeln och marknadsexpansion är inte lösningen för att hantera klimatförändringarna. Principerna för hållbar utveckling är inte det viktigaste för WTO och organisationen bör inte begränsa de behöriga myndigheternas politiska utrymme för att lösa våra klimatproblem. TRIPS-reglerna bör ändras för att göra det möjligt för länder att förhandla om ytterligare flexibilitet i systemet för immaterialrättigheter när det gäller tekniköverföring, och inom andra multilaterala forum som hanterar klimatförändringar. Policyer för klimatförändringar bör inte utmanas via WTO:s tvistlösningsmekanism. Ingen ny agenda för "klimatförändringar" ska införas vid WTO.

Ingen frihandel utan oberoende fackföreningar och grundläggande arbetstagar rättigheter

Att få bilda och gå med i oberoende fackföreningar, förhandla kollektivt och strejka är mänskliga rättigheter. Länder underminerar ibland dessa rättigheter efter påtryckningar från företagsintressen, för att erhålla konkurrensfördelar. Det finns inga gemensamma spelregler för länder som överträder grundläggande arbetstagar rättigheter och mänskliga rättigheter och dessa länder bör uteslutas från alla frihandelsförmåner så länge överträdelserna fortsätter.

Handeln måste bidra till utvecklingen

Handeln måste vara tillgänglig för utvecklingsländer som ett verktyg för deras utveckling. Handeln i sig är inte målet. Om det faktiska resultatet av handeln enligt nuvarande eller föreslagna regler begränsar fattiga människors och fattiga länders förmåga att utvecklas så behövs nya regler. WTO-medlemmarna bör träffa ett avtal som motsvarar de 88 förslag som framkom tidigare i förhandlingarna för att göra principerna för särskild och differentierad behandling mer operativa och effektiva, förenkla ursprungsreglerna för att förbättra tillträdet till utvecklade länders marknader, tillhandahålla ensidigt tullfritt och kvotfritt tillträde för alla produkter från mindre utvecklade länder, eliminera alla bomullssubventioner och på obestämd tid utvidga undantaget för tjänster som de mindre utvecklade länderna nu åtnjuter.